

ספרי' — אוצר החסידים — יובאוויטש

קובץ
שלשלת האור

שער
עשרים וארבע

היכל
שלישי

מאמר
שלום שלום
לרחוק ולקרוב

מכ"ק אדמו"ר הזקן
הרב רבי שניאור זלמן מליאדי
(בעל התניא והשו"ע)
זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע

יוצא לאור בפעם הראשונה מכתב יד

על ידי מערכת
"אוצר החסידים"

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי
שנת חמשת אלפים שבע מאות שבעים ושבע לבריאה

SHOLOM SHOLOM LAROCHOK VELAKOROV

Copyright © 2017 by

KEHOT PUBLICATION SOCIETY

770 Eastern Parkway / Brooklyn, New York 11213

Tel. (718) 774-4000 / Fax 774-2718

editor@kehot.com

Order Department:

291 Kingston Avenue / Brooklyn, New York 11213

(718) 778-0226 / Fax 778-4148

www.kehot.com

The Kehot logo is a trademark of Merkos L'Inyonei Chinuch.

All rights reserved.

פתח דבר

לקראת ראש השנה הבעל"ט, הננו מוציאים לאור את המאמר ד"ה „שלום שלום לרחוק ולקרוב" מאת כ"ק אדמו"ר הזקן.

המאמר נדפס כאן בפעם הראשונה, מתוך כתב-יד*.

לתועלת הלומדים ומעיינים באים כאן בשוה"ג מראי מקומות וציונים – נערכו ע"י הרה"ת ר' אלי' שי' מטוסוב.

מערכת „אוצר החסידים"

ימי הסליחות ה'תשע"ז
ברוקלין, נ"ג.

* במאמר זה (בסופו) מבאר ג"כ ענין „עשרת ימי תשובה" שהם ימי קירוב המאור אל הניצוץ, ענין זה מופיע כמה פעמים בס' דרך חיים לאדמו"ר האמצעי (יג, ד. כא, ב. צא, א) ובעוד דרושי כ"ק אדהאמ"צ, ונתבאר במקומות רבים בדרושי כ"ק אדמו"ר מהורש"ב נ"ע ודרושי כ"ק אדמו"ר זי"ע. וראה לקמן בהמ"מ למאמר זה הערה 53.

ב"ה. פה וויטעפסק

ביאור דלמרבא המשרה

שלום שלום לרחוק ולקרוב: אמר ה' ורפאתיו, וארז"ל: לרחוק שנעשה קרוב וכו', ולפי זה רחוק וקרוב הנאמר בפסוק אחד הוא וא"כ יפלא מהו ב' פעמים שלום, וגם אם נאמר ב' פעמים שלום הל"ל ורפאתים, ומזה דייקו חז"ל שרחוק וקרוב אחד הוא מדלא כתיב ורפאתים רק ורפאתיו.

ולהבין כ"ז צריך להקדים ולבאר בתוספת ביאור ענין דלמרבא: המשרה ולשלום אין קץ כי פי' וענין המשרה הוא בחי' שררה ומלוכה, והוא בחי' גלוי

שהוא ביאור ד"ה למרבה המשרה. אולם בהכתב-יד של מאמרי אדה"ז נביאים שם מופיע המאמר כדרוש בפני עצמו.

[בכתי" 131 (קפט, א) מופיע המאמר (בנוסח הנדפס במאמרי אדה"ז על נביאים) בכותרת: „הפ"ט יו"כ". ויתכן כי פיענוח הכותרת הוא שזה נאמר ג"כ ע"י אדמו"ר הצ"צ בסמיכות ליו"כ בשנת תקפ"ט].

להביאור כאן עה"פ שלום שלום גו', ראה גם מאמרי אדהאמ"צ דברים ח"א ע' קפז. ח"ב ע' תקיט. ח"ד ע' א'שלב. א'שפז.

(2) שלום שלום לרחוק ולקרוב: ישע"י נז, יט.

(3) וארז"ל לרחוק שנעשה קרוב: ע"פ ברכות לד, ב: במקום שבעלי תשובה עומדין כו' שנאמר שלום שלום לרחוק ולקרוב לרחוק ברישא והדר לקרוב כו'. [וכהלשון כאן „לרחוק שנעשה קרוב" מובא בקדמונים: של"ה שער האותיות אות ק' קדושת האכילה אות ס"ט. תולעת יעקב (להר"מ בן גבאי) סוד עשי"ת. (ועוד). וראה אוה"ת עה"פ (נ"ך ח"א ע' רעג) שמביא ומפרש בזה גם לשון הוחיא קמב, ב: מאתר רחיקא קריב ליי כו'.

(4) דלמרבא המשרה: ישע"י ט, ו. וע"ש במצו"ד: מרבית הממשלה ומרבית השלום עד אין סוף.

(1) שלום: המאמר נדפס כאן מכת"י 357 (קלה, א). בכתי" זה מופיע המאמר בכותרת: „ב"ה, פה וויטעפסק, ביאור דלמרבא המשרה". מאמר ד"ה למרבה המשרה נדפס בסה"מ תקע"ב ע' סח, וע"ש במ"מ.

[בכתי" כאן נמצא מאמר זה אחר ד"ה שחורה אני שנאמר בוויטעפסק פ' וירא שנת תקע"ב ונדפס ג"כ בסה"מ תקע"ב ע' עה. א"כ יש לפנינו שלשה מאמרים שאפשר נאמרו בסמיכות זמן בתקע"ב: למרבה המשרה, שחורה אני (כפ' וירא), שלום שלום לרחוק ולקרוב. אך אין ידוע הזמן המדוייק של אמירת המאמרים ד"ה למרבה המשרה וד"ה שלום שלום. וראה רשימת המאמרים בסוף סה"מ תקע"ב ע' רצג-ד].

לפי הסגנון ניכר שהמאמר הוא הנחת כ"ק אדמו"ר האמצעי. ובס' מאמרי אדה"ז על נביאים ע' קסט נדפס נוסח אחר של המאמר. [ושם נסמן למקורות הכתב-יד]. בשתי נוסחאות אלו רוב העניינים הם מקבילים, אך יש גם בכל מאמר איזה עניינים שהם שונים ונתבאר במאמר אחד ולא בהשני, ויתכן כי נאמרו בזמנים שונים או שהנדפס במאמרי אדה"ז על נביאים הוא המאמר כפי שנאמר אחרי כן ע"י אדמו"ר הצ"צ (ראה לקמן בסמוך מכת"י 131).

בכתי" כאן מופיע המאמר, בתוספת כותרת

ההתפשטות בבחי' המלוכה להיות מקור וחיות לנבראים מבחי' מדות העליונות דאצי' שהם עיקר ומקור לחיות העולמות וכמ"ש לך⁵ הוי' הגדולה והגבורה ז' מדות עליונות, אך בבחי' התפשטותן והתכללותן נחשבים לל"ו והוא וי"ו מדות כל אחד כלול מו' וכו', ופעמים נחשבים למ"ב והוא בחי' שם מ"ב והוא ז' פעמים ששה, ופעמים נחשבים לס' וכמ"ש ששים⁶ המה מלכות והוא כשהו' מדות נכללים עם כתר חכמה בינה, וכשהכתר חכמה בינה בהעלם נחשבים לפחות וכו', ומבחי' גלוי ההתכללות הזאת נמצא שרש ומקור לכל פרטי חיות הנבראים לפי מזג בחי' ההתכללות בגילוי מדות העליונות הנק' בחי' מל' וכו' וד"ל.

ולהבין באר היטב ענין בחי' ההתכללות הזאת במדות העליונות דחסד וגבורה, יובן עז"מ מד' יסודות אש רוח מים עפר, שהם כחות מחולקים בטבעם ממהות למהות כמו אש ומים שהם בתכלית ההיפוך ומנגדים זה לזה, אך הנה נאמר על שמים טרף⁷ אש ומים ובללן יחד ואיך אפשרי שיתאחדו ב' הפכים כאלו כאחד. אך הענין הוא דאלו היו הד' יסודות פשוטים כמו שהם, בוודאי בלתי אפשרי להתכלל יחד, אבל⁸ באמת אין לך אחד מד' יסודות, שלא יהי' מורכב מכולם כמו עפר יש בו כל הד' יסודות וכן העץ יש בו הרכבה על עצם פשטותו מכל הד' יסודות כמו העפר, והראי' שאחר שנשרף העץ ישאר אפר שהוא יסוד העפר ממש שמורכב בו, וגם מים יש בהעץ כמו עץ שאינה יבישה מכבה אש מפני לחוחית המים שבה וכן גם העשן היוצא מן העץ נמצא בו לחוחית שהוא בחי' יסוד המים וגם יש בו חמימות מיסוד האש וכן יש בעץ מיסוד הרוח והוא הנותן לו כח לשוט ע"פ המים, וגם בעפר שהוא הדומם ימצא כמו האבן נמצא בו יסוד האש כמו מיני מתכות וכידוע, וגם מיסוד המים יש באבן כמ"ש המוציא מים מצור החלמיש, וגם באש עצמו יש כל הד' יסודות ואף יסוד המים וכידוע כל זה לחכמי הטבע. ובוודאי אינו דומה חלקי האש הנמצא במים עם האש עצמו מפני היותו כלול בהעלם במים ואף במין אחד אינו דומה מזיגה אחת לחבירו כמו במיני מתכות, שבוודאי ימצא בכל מיניהם מכל הד' יסודות אך אינם דומים הרכבותיהם זה לזה שבמין זה יש הרבה מיסוד האש ובוה פחות אך עכ"ז נמצא בכל אחד

תרנ"ט ע' נ (הוצאה החדשה) וע"ש בהמ"מ.

9) המוציא מים מצור החלמיש: ע"פ עקב ח, טו. וראה בנדו"ד באריכות בסה"מ תקס"ט ע' קלב (קח), ושם ג"כ (ע"ד מ"ש כאן): שיש ג"כ בסלע וצור מחלקי יסוד המים כו' ששרש עצמותו מחלקי יסוד המים כו' ומה שהאבן קשה הוא רק כוונן חלקי יסוד המים ביותר משא"כ המתכות והברזל שהוא מכוונן יסוד האש וכמ"ש בסוף הע"ח דאש רוח מים שבעפר הדומם מתחלקים למיניהם כו'.

5) לך ה' הגדולה: דברי הימים-א כט, יא.

6) ששים המה מלכות: שה"ש ו, ח.

7) טרף אש ומים: ראה חגיגה יב, א: במתניתא תנא אש ומים מלמד שהביאן הקב"ה וטרפן זה בזה. וראה בארוכה במ"מ בס' מאמרי אדהאמ"צ במדבר ח"א ע' קכד. ח"ב ע' תשד. דברים ח"ג ע' א"כג.

8) אבל באמת . . מד' יסודות . . מורכב

מכוון: בענין התכללות היסודות, ראה גם ס' מאמרי אדהאמ"צ במדבר שם (ובמ"מ). סה"מ

ואחד מכל הד' יסודות מורכב בהעלם וכו', ולזאת אפשר שיתחברו אש ומים יחד להיותם מורכבים זמ"ז שבאש יש מחלקי המים ובמים מחלקי האש וע"י התחברותם יחד יצא בכל אחד מזיגתו והרכבתו שהי' בו בהעלם לגילוי וכו', וע"י זה יכולים להתכלל ונמצא שעיקר סיבת ההתכללות הוא ע"י התחלקותם לגילוי מן ההעלם וכו'.

וכמ"כ במדות חו"ג אם היו פשוטים כמו שהם בוודאי לא היו מתכללים כלל אך באמת ימצא בחי' גבורה בחסד וחסד בגבורה שכל אחד כלול מזולתו בהעלם וע"י התחלקותם לגילוי יכולים להתכלל כאחד וזהו טרף אש ומים ובללן יחד ועשה מהן שמים וכו', וכמ"כ ענין עושה¹⁰ שלום בין מיכאל שר של מים וגבריאל שר של אש ואינם מכבים זה את זה, והיינו ג"כ מטעם הנ"ל שגם במיכאל שר הכולל של אהבה יש בו בהעלם בחי' יראה וכן בגבריאל שר הכולל של יראה כלול בו האהבה בהעלם ולכן אפשרי להם להתחבר ולהתכלל יחד וכמו עושה שלום וכו'.

וזזהו שרש ענין ההפרש בין עולם התהו לעולם התיקון כי עולם התהו הוא בחי' עולם הנקודות בחי' הכתרים והעצמי' של כל מדה כמו עצמיות החסד הפשוט ועצמיות הגבורה שבוודאי לא יוכלו להתכלל כאחד ולזאת אי אפשר להיות מזה ריבוי ההשתלשלות שהוא מבחי' מיני מזיגות שונות חסד וגבורה כידוע וע"כ נאמר בהן וימלוך¹¹ וימת וכו', אבל בחי' התיקון הוא כאשר כל אחד כלול מכל הספי' בהעלם ובחסד ימצא מגבורה ובגבורה מחסד, והוא בחי' ירידת האור והתפשטותו מהעלם לגילוי, שע"י יוכלו להתכלל כאחד חסד עם גבורה, וע"י נעשה ריבוי ההשתלשלות שבאבי"ע וכמו מחנה¹² מיכאל באהבה קפ"ד אלף שבחי' האהבה מתחלק לקפ"ד אלף מינים שונים וכן גבריאל וכו' עד רבוי השתלשלות שבתחתית עולם העשי' וכל זה הוא דווקא מבחי' התיקון שהוא בחי' התפשטות כל מדה ומדה בבחי' גלוי מהעלם עצמותה לזאת ימצא אז בחי' ההתכללות מחו"ג באופני מזיגות שונות כמו אופנים שונות שבנבראים למטה בכל הד' יסודות ובכל מין ומין שכל אחד כלול מד' יסודות ומ"מ אין מזיגות מין אחד דומה לחבירו משא"כ בבחי' התהו"ו שהוא בבחי' נקודות עצמים כמו אש ומים פשוטים לזאת אי אפשר להיות אז שום התכללות וכו' וכמבואר¹³ במ"א באריכות.

הגירסא „ק"פ אלף" או „קפ"ו אלף", וראה בהערת רבינו בסה"מ ה'ש"ת ע' 40. ובמ"מ בסה"מ תרל"ח ע' קלא].

13) וכמבואר במ"א באריכות: ראה ג"כ תו"א נח ט, ד ואילך. בשלח סה, א ואילך. לקו"ת אמור לו, ד ואילך. מטות פז, ב ואילך. ובכ"מ.

10) עושה שלום בין מיכאל: איוב כה, ב. במדב"ר פ"ב, ח. [ונסמן למקומות רבים עם ביאור הה"מ בענין זה, בסה"מ תר"מ ח"א ע' רלא].

11) וימלוך וימת: וישלח לו, לא ואילך.
12) מחנה מיכאל . . קפ"ד אלף: כן הובא ג"כ לקמן בהמשך המאמר (פיסקא ד"ה הנמשל), והוא ע"פ זח"ג קנד, א [בכלל רגיל

שלום שלום לרחוק ולקרוב

ז

וזהו ענין למרבה המשרה שהוא בחי' מל' שהוא בחי' גילוי ההתפשטות שעיי"ז יכול להיות ריבוי השתלשלות שעיי" ריבוי אופני ומזיגות השתלשלות וכו' וד"ל.

אמנם מעתה יש להבין למה אמר למרבה המשרה דווקא שהוא לשון שררה ושלטון הוה לי' למימר המלוכה, וגם מ"ם דלמרב"ה סתומה כו'.

ולהבין כ"ז היטיב יש להקדים ולהבין ההפרש שבין בחי' מלוכה ובין שררה למעלה, הנה יובן עד"מ ממלכותא דארעא כי מלכותא¹⁵ דארעא כעין מלכותא דרקייע, והוא כי ידוע שהמורד במלכות חייב מיתה אבל המורד בציווי השר והשלטון אינו חייב מיתה ואף שצווה המלך לציית אל השר בכל אשר יגזור אומר כמו המלך עצמו וכו' מ"מ אינו חייב מיתה וכו', וטעם ההפרש הוא כי ענין מהות מלוכה היינו שמתאספין אנשי המדינה ומקבלים אותו עליהם למלך ונותנים כתר מלכות בראשו ומקבלים אותו להיות גדול עליהם לצייתו בכל אשר ירצה לגזור עליהם ואף מה שגייע לחיי נפשם שיהי' נגד רצונם וחיי נפשם יצייתו ויהי' להם לרצון ממש וכו' והיינו שבטלו כולם כל רצונם מכל וכל למהות המלך וקבלוהו עליהם להיות המלך להם מקור רצונם ומאתו יושפע רצונם שמה שמעלה ברצון המלך ירצו גם הם וזהו ענין כתר מלכות הניתן בראשו שהוא בחי' גלגלתא בחי' מקור כל הרצונות, והוא כמו שממקור כל הרצונות נשפע רצון פרטי כך רצון המלך יהי' מקור לרצונם עד שכל רצוני אנשי מדינתו הוא מחמת רצונו של המלך וכל אשר לא ירצה המלך לא ירצו גם הם וכו', וכמשל הראש באדם שהיא המקורות לכל הרצונות שביד ושברגל שהגם שכל אחד ואחד הוא כח מיוחד בפני עצמו עם רצונו השייך לו וכו' מ"מ כשירצה הראש והמוח איזה דבר מה מיד יסכימו וירצו כל הכחות לאהוב ולילך ולעשות וכו' כמ"כ קבלו כל אנשי המדינה את המלך אף שכל אחד ואחד הוא מהות בפני עצמו ויש לכל אחד ואחד רצון בפני עצמו מ"מ בטלו רצונם לרצות במה שהמלך חפץ וכיון שקבלוהו עליהם ברצון דין הוא שיתחייבו מיתה המורדים בו לפי שהוא נגד מה שקבלו עליהם משא"כ השר שהוא בעצמו אינו דבר מה ולא קבלוהו עליהם כלל לשר וגדול ואף שמחוייבים לצייתו הוא מחמת צווי המלך כי אינו אומר דבר עצמו כי אם מצות ורצונות המלך מחמת כי המלך מנהו לשר וגדול וכו', אך א"כ מהו ההפרש בין כשהמלך בעצמו מצווה או עיי" השר מאחר שכל עיקר חיוב לציית המלך הוא מצד שקבלוהו עליהם להיות להם למקור הרצונות וכנ"ל א"כ מה לי אם יצווה המלך בעצמו או עיי" השר וכו'. אמנם עיקר ההפרש כי הם קבלו עליהם מהות המלך למלך על עצמו וא"כ כשהמלך בעצמו מראה רצונו הרי גם פנימית מהותו בתוך הרצון בקרוב משא"כ כשהוא עיי" השר הרי לא נשאר כי אם חיצונית הרצון אבל

14 דלמרב"ה סתומה: ישעיי' שם (ט, ו): מאמרי אדה"ז על נביאים ע' ס ואילך.
למרבה המשרה (במ"ם סתומה). וראה סה"מ
15 מלכותא דארעא: ברכות נח, א.
תקע"ב ע' סח (נסמן לעיל בתחילת המאמר).

שלום שלום לרחוק ולקרוב

עצם מהותו נסתלק ולא נשאר כי אם חיצוניות שליטות המלך בבחי' התפשטות מלכותו אבל לא פנימיותו והם לא קבלו עליהם כ"א מהות המלך וכו', וזה ההפרש בין מלוכה לשררה שעצם מהות המלך קבלו עליהם ברצון פנימי ואמיתי אבל חיצוניותו שבא ומתפשט ע"י השר אינו להם בבחי' פנימית וחיות כי אם בבחי' שליטה וממשלה בע"כ ולכך המורד בו אינו חייב מיתה [וזהו מאמר ה' אל משה הנני¹⁶ שולח מלאכי לפניך אל תמר בו שיהי' בחי' גילוי אלקות שלהם ע"י מלאך ושר בבחי' חיצוניות ואף שגם שמי בקרבו היינו בחי' אלקות בעצמו אך שהוא ע"י מלאך ושליח ואינו כי אם בבחי' חיצוניות והתפשטות המלוכה וכו' ולזאת לא רצה משה ואמר אם¹⁷ אין פניך הולכים אל תעלינו וכו' שחפץ דווקא בפנימי' אלקות בחי' מדת מלוכה ואם אין פניך וכו' אל תעלינו וכו' וד"ל].

והנה יש מעלה יתירה בריבוי השרים דווקא מבמצות המלך בעצמו כי ברבות השרים שר למעלה משר וכולם יצו על מצות המלך ורצונו ובטלים אליו זה מצוה לזה וזה ובכולם הוא רצון המלך לבד ועי"ז ניכר רוממות גדולת המלך וכמ"ש ברוב¹⁸ עם הדרת מלך משא"כ כשהי' המלך מצוה בעצמו לא הי' ניכר רוממותו וגדולתו כ"כ וגם עיקר התפשטות המלוכה למטה מטה הוא דוקא ע"י רבוי השרים כמו שריי¹⁹ אלפים ושרי מאות וכו' עד שרי עשרות שהם שרים הנוגעים למעשה וכו' משא"כ המלך בעצמו ידוע דלא²⁰ אורחי' דמלכא לאשתעי במלין דהדיוטא ולא הי' בא כלל בגילוי למטה מטה רק ע"י ריבוי השרים דווקא בריבוי מדרי' שונות יבא אור גילוי המלך למטה מטה וכו', וכמשל שכל אשר אפשר לבארו בשלשה תיבות מהדבור ואפשר לבארו בעשרה תיבות ויותר עיקר הענין הוא שכלל השכל כמו שהוא בא בדבור וכל מה שיתגלה בריבוי צרופי אותיות בדבור יותר יוכל להתגלות לקטן הערך וכו' כמ"כ כדי שיתגלה רצון המלך בבחי' עשי' בפועל ממש הוא דוקא ע"י ריבוי השרים משא"כ המלך בעצמו, וגם עוד כל עיקר ענין מהות המלוכה הוא דוקא לבא בבחי' חיצוניות ושליטה בעל כרחם אף נגד רצונם כי הבטולים שבפנימיות הרצון אין זה מדת מלוכה כלל כי עיקר המלוכה הוא דוקא על מהות נפרד שיבטלו אליו וכו' וכענין אינ"י מלך בלא עם נפרדים למהות בפני עצמם, ועם כל זה בטלים אליו וכל זה הוא דוקא

16) הנני שולח: ע"פ משפטים כג, כ"א.

[בפסוק: הנה אני שולח מלאך גוי' אל תמר בו גוי' כי שמי בקרבו. וכהלשון במאמר כאן מובא ג"כ באמרי בינה קלג, ב. פירוש המלות לאדהאמ"צ קא, א. ועוד]. תשא לג, ב"ג: ושלחתי לפניך מלאך גוי' כי לא אעלה בקרבך גוי'. ולכל הבא להלן, ראה בהנסמן עוד לקמן הערה ד"ה ומיט"ט ביו"ד.

17) אם אין פניך: תשא שם, טו: אם אין

פניך הולכים אל תעלינו מזה.

18) ברוב עם הדרת מלך: משלי יד, כח.

19) שרי אלפים ושרי מאות: יתרו יח, כא.

ועוד.

20) דלא אורחי' דמלכא: ראה זח"ג קמט,

ב.

21) אין מלך בלא עם: לשון הבחיי וישב

לח, ל. תניא שער היחוד והאמונה פ"ז. ראה

פדר"א פ"ג. זח"ג רעא, ב. תקו"ז תכ"א (ס, ב).

ע"י ריבוי השרים משא"כ המלך בעצמו כשהי' מתגלה לא הי' מהות נפרד כלל כי היו בטלים אליו בפנימיות מהות נפשו וכו' וד"ל.

והנמשל מכל זה יובן למשכיל למעלה שיש בחי' מלוכה וממשלה וכמ"ש מלכות"ך²² מלכות כל עולמים וממשלת"ך בכל דור וכו' שבחי' מלוכה הוא פנימיות אלקות וכמ"ש ומלכותו²³ ברצון קבלו עליהם בבחי' פנימיות, ובחי' שרים עליונים הוא מ"ש וממשלתך שהוא שליטה וממשלה בע"כ בבחי' חיצונית והיינו כי בחי' הספי' עליונות הנקרא בחי' מלכות הכל הוא בבחי' פנימיות ויחוד אלקות בעצמו וזהו מלכות²⁴ דאצי' נעשה כתר לבריאה ומלכות דבריאה כתר ליצירה ומלכות דיצירה נעשה כתר לעשי' הכל הוא בבחי' מלוכה בבחי' פנימיות ורצון אמיתי במהות אלקות עד בחי' עשר ספירות דעשי' הכל הוא בחי' אלקות בעצמו ובנשמות ישראל נאמר ג"כ ומלכותו ברצון קבלו וכו' להיות ששרשם מפנימי' העולמות בחי' פנימי' אלקות הנמצא בכל עולם לפי ערכו, וע"כ בחי' הביטול הנמצא בנשמות ישראל הוא בחי' ביטול פנימי כנר בפני האבוקה בפנימי' רצונם ונפשם כמשל ביטול שלפני המלך עצמו שהוא בפנימיות מהותם וכנ"ל ולזאת כל ס"ר נשמות ישראל אף שכל אחד ואחד הוא מהות בפני עצמו וברצון ושכל וכו' מ"מ מתאחדים ובטלים במקורן בבחי' אלקות כאיש אחד וכמ"ש ויחזק²⁵ ישראל כל ישראל כאיש א' וכו' אבל השרים העליונים הוא בבחי' חיצונית [וזהו ענין עשרה מאמרות ויאמר²⁶ אלקי"ם לשון שררה כמ"ש נשיא²⁷ אלקי"ם וכו' שהוא לחיצונית העולמות וכו' ואף שרים עליונים כמו מט"ט²⁸ דבריאה שהוא בחי' ו' קצוות דבריאה ומיט"ט²⁹ ביו"ד ביצירה שהוא ו' קצוות דיצי' הכל הוא בבחי'

29) ומיט"ט ביו"ד ביצירה: ראה קהלת יעקב ערך מיטטרו"ן (בשם עמק המלך שיי"ז פי"א): כי לפעמים נקרא מיטטרו"ן ביו"ד למעליותא שיש לו שפע מעשר ספירות דאצילות שלמעלה ממנו היינו כשעולה בעולם הבריאה כו' ולפעמים לגריעותא כו'. וברוב המקומות מובא באופן אחר: „דמט"ט הוא ביצירה אבל מיט"ט ביו"ד הוא בבריאה ולפעמים עוד למעלה מזה", ראה במובא בהערת רבינו בסה"מ תש"ד ע' 213. וכ"ה בביאורו"ז לאדהאמ"צ, נז, ג (ועיי"ש במ"מ). פירוש המלות לאדהאמ"צ קא, א. שערי אורה לאדהאמ"צ עב, א (ובמ"מ שם מציי"ן לס' שערי ג"ע). ביאורו"ז להצ"צ ח"א ע' קכו. אה"ת בשלח ע' שצב. ועי' בס' שפע טל הגה"ה נד: וכשהשכינה נעלמת בתוכה נקרא מיטטרו"ן מלא ביו"ד להורות כי השכינה עם עשר מדרגותיה נעלמים במיטטרו"ן ומאירים

22) מלכות"ך מלכות כל עולמים: תהלים קמה, יג.
23) ומלכותו ברצון: נוסח ברכות ק"ש דערבית.
24) מלכות דאצי' נעשה כתר: ראה עץ חיים שער סדר אצילות (ש"ג) פ"ב. שער עקודים (ש"ו) פ"ב. שער דרושי אבי"ע (שמ"ב) פ"א. ועוד.
25) ויחזן ישראל, כל ישראל כאיש אחד: יתרו יט, ב. מכילתא ופירש"י עה"פ.
26) ויאמר אלקי"ם: בראשית א, ג ואילך.
27) נשיא אלקי"ם: חיי שרה כג, ו.
28) מט"ט דבריאה: ראה זח"ג רכג, א.
לקו"ת להאריז"ל פ' בראשית (סוף ד"ה ונבאר מעלת אדה"ר): שמט"ט ראשו הוא בבריאה וגופו ביצירה כו'. ועד"ז שם פ' וירא (ד"ה ואמנם כ"ז). ע"ח שער דרושי אבי"ע (שמ"ב) פ"ב: כי גם יש בחי' מט"ט בראש הבריאה כו'.

שלום שלום לרחוק ולקרוב

חיצוניות אלקות דהיינו כח התפשטות אור אלקי לאנהגא עלמין, ואף כי שמי בקרבו וכו' אך הוא בבחי' חיצוניות שאינו ממהות בחי' המל' עצמו וכו', ומ"מ עיקר בחי' ירידת אור אלקי להתהוות הנבראים יש מאין שזהו עיקר כוונת המאציל הוא דוקא ע"י ריבוי השרים בירידת המדריגות זה אחר זה מעולם לעולם עד שנמצא מקור לשרי עולם העשי' עד בחי' המולות דעשי' המקורים לשמים וארץ גשמים וכו' וזהו דוקא ע"י רבוי השרים בהשתלשלות כמו מחנה³⁰ מיכאל קפ"ד אלף שמיכאל הוא שר הכולל לקפ"ד אלף בעולם הבריאה שלו וביצירה הוא כולל היותר תחתון ופרטי עד בחי' שרי עשי' וכו' ועוד מעלה יתירה שעיקר בחי' רוממות גדולת המלוכה הוא דוקא ע"י ריבוי השרים בהשתלשלות המדריגות עד שרי עשי' עד מלאכים הגשמים דעשי' שאף בהם 'מצא בחי' הביטול שאף שעפ"י סדר ההשתלשלות הוא בחי' מהות ויש בפ"ע וכמו שר של מצרים שאמר לי³¹ יאורי וכו' עם כל זה 'מצא גם בהם בחי' הביטול והוא בחי' ממשלה ושליטה בע"כ וכענין מלכ³² האדמה לזה ישפיל ולזה ירים ואין בכחו לעבור על רצון ה' וכמו בלעם שאף שהי' בוודאי יש נפרד מאלקות אמר לא³³ אוכל לעבור את פי ה' כי אם אשר ישים ה' בפי אותו אדבר וזהו עיקר רוממות המלוכה וכנ"ל במשל וד"ל. וזהו למרבה המשרה שהוא ענין רבוי השררות שהוא עיקר ענין ירידת ההשתלשלות בירידות המדריגות בבחי' חיצוניות העולמות וד"ל.

ומעתה צ"ל ענין סיום הפסוק דולשלום אין קץ וענין המ"ם סתומה דלמרב"ה וכו' שבאמצע התיבה וכו'. הנה מ"ם פתוחה הוא ענין פתיחת וירידת אור מלמעלה למטה וכענין פיה³⁴ פתח"ה בחכמה כי פתח"ה³⁵ בחכמה שהוא שרש ומקור לפתיחת וירידות המדרגות עד בחי' מלוכה ושררה עד השרים היותר

חתונה" ע' צג ואילך. סה"מ תרל"ב ח"א ע' רטו. ח"ב ע' שסא. תרל"ח ע' יג. המשך תער"ב ח"ג ע' א'תמה ואילך.

30) מחנה מיכאל קפ"ד ארץ: נסמן לעיל, קרוב לתחילת המאמר.

31) לי יאורי: יחזקאל כט, ג. וראה זח"ב לה, ב.

32) מלכי האדמה לזה ישפיל: ע"פ ישע"י כד, כא. תהלים עה, ח. וראה דניאל ד, לבי"ד.

33) לא אוכל לעבור: ע"פ בלק כב, יח. לח. כד, יג.

34) פיה פתח"ה בחכמה: משלי לא, כו.

35) פתח"ה בחכמה: תקוני זהר ת"ע (קכט, ב). ע"ח שער השמות (שער מ"ד) פ"א. וראה

במ"מ בס' מאמרי אדהאמ"צ דברים ח"ג ע' א"מב.

במיטטרון ואז הוא עולה שט"ו עם השכינה כמנין יצירה, ואם השכינה מסתלקת ממנו לסבת חטא התחתונים אז הוא חסר י' ח"ו ונקרא מטטרון בלא י' ששמו כשם רבו להורות שהוא שליח השכינה להעניש החוטאים, וזהו הסוד אל תמר בו כי שמי בקרבו רוצה לומר ולא תגרום ח"ו בהמתך בו להסתלק השכינה ממנו ויהיה חסר י' ח"ו להענישך ח"ו כי כשאין החטא גורם אז השכינה מתעלמת בי' אורות שלה במיטטרון ומשפיע ברכה לעולמות התחתונים. ע"כ. ועוד נמצא בענין זה (וע"פ הנה אני שולח מלאך גוי' אל תמר בו גוי') בפרדס שט"ז פ"ד (הובא בסה"מ תש"ד שם). מאמרי אדהאמ"צ דרושי חתונה ח"ב ע' תרט ואילך. אוה"ת על סידור (דרושי חתונה) ע' ש'ב ואילך. מאמרי אדמו"ר מהר"ש, דרושי

תחתונים שרשם הא' הוא בפתיחות חכמה עילאה וכידוע בגילוי הדבור למטה באדם התחתון שהוא פתיחה וגלוי לחוץ מסתמא ה' תחלה אותו הדבור באהבה בלבבו ובמחשבתו ואף שהמחשבה סתומה ונעלמה בהעלם עצמותו אך מ"מ מאחר שממנה עיקר הדבור גם היא נחשבת לפתוחה וכמאמר הזהר³⁶ אימא אוזיפת מנאה לברתא שאותן ה' גבורות שבדבור שרשן מה' גבורות דאימא עילאה וע"כ גם החכמה נק' פתח להיותה שרש ומקור הראשון לפתיחת הגילוי בדבור לבחי' פנימיות וחיצוניות, והנה על זה נאמר לפתח³⁷ חטאת רובץ שמבחי' פתיחת אור וגלוי בדרך ירידה יכול להיות גם חטא ופירוד נבנראים כמו שר של מצרים שהי' בתכלית הפרוד מאלקות כי זה³⁸ לעומת זה עשה האלקים ויכול להיות בבחי' הפירוד ומנגד לאלקות ממש, וכל זה הוא לפי שהאור בא בדרך פתיחה וגילוי למטה בירידת המדריגות ע"י שרים וכו', וזהו שרש ענין מ"ם פתוחה כו'. אבל שרש מ"ם סתומה הוא בחי' סתימות והעלם אלקות בבחי' עצמותו הפשוט למעלה מעלה בעלוי אחר עלוי בעצמותו היפך ממש מבחינות הפתיחה שהוא מקור הגלוי וזהו שרש ענין למעלה³⁹ אין קץ ולמטה עד אין תכלית וכו' וד"ל.

והנה בבחי' הסתימות וההעלם שבעצמותו אי אפשר להיות שום מקור ושרש לבחי' הפירוד ח"ו כי שם הכל נכלל בבחי' עצמותו ממש וכו' וזהו שרש ענין ההפרש בין בחי' צדיקים ובין בחי' בעלי תשובה שהצדיקים בחי' אלקות שבנפשם הוא בדרך ירידה והמשכה למטה בתורה ועבודה במוח ולב ומעשה בפתיחה וגילוי בירידת המדריגות ועל זה אמר לפתח חטאת רובץ. אבל בעלי תשובה הוא היפוך זה ממש שבחי' אלקות שלהם הוא בעלי' והסתלקות בעצמות נפשם הפשוטה אשר לא יכילנו המוח והלב כלל בבחי' גילוי כי אם בדרך עליו' והסתלקות ואין שום שרש לבחי' הרע כלל משם וד"ל.

והנה כל זה הפסוק קאי על לעתיד שאז ולשלום אין קץ וכו' כי הנה שלום⁴⁰ הוא בחי' יסוד התקשרות המשפיע להמקבל וכמ"ש כיו" כ"ל בשמים ובארץ דאחי"ד בשמי"א וארע"א שזהו הגורם כל עיקר בחי' ההשפעה, ויש פנימיות יסוד וחיצוניות יסוד, כי כמו שיש ב' השפעות השפעה פנימיות כמו לנשמות והשפעה חיצוניות כמו שרים עליונים שזהו מלוכ"ה וממשל"ה כנ"ל כמו כן צריך להיות ב' בחינות התקשרות, לבחי' ההשפעה שבפנימיות צריך להיות בחי' יסוד התקשרות המשפיע ג"כ בפנימיות, ולההשפעה שבבחי' חיצוניות

(40) שלום הוא בחי' יסוד: זח"ג קטו, ב. תקוני זהר תס"ט (קטו, ב). וראה מאויא בערכו ובכ"מ.

(41) כי כ"ל בשמים ובארץ דאחי"ד: דברי הימים-א כט, יא. זח"א לא, א. [וראה במ"מ בסה"מ תרל"ח ע' עט].

(36) הזהר אימא אוזיפת: ח"א ב, א.

(37) לפתח חטאת רובץ: בראשית ד, ז.

(38) זה לעומת זה: קהלת ז, יד.

(39) למעלה אין קץ ולמטה עד אין תכלית:

ע"פ זהר חדש יתרו לד, ג. תקוני זהר תי"ט (מ,

ב). שם תנ"ז (בסופו).

ההתקשרות ג"כ אינו רק בחיצוניות, והוא מ"ש מלך⁴² במשפט יעמיד ארץ שהנהגות העולמות להרים ולהשפיל מלכי האדמה הוא בודאי מבחי' חיצונית אלקות וכו'.

והנה כ"ז כשהוא בבחי' פתיחה וגילוי בדרך ירידה ממקורו הראשון וכו' אבל לעתיד יהי' הגלוי מבחי' מ"ם סתומה שהוא סתימות והעלם עצמות א"ס הפשוט לא יהי' כלל בבחי' חיצונית וכמ"ש והיו⁴³ מלכים אומניך [ושרותיהם] מיניקותיך שיהי' אז ביטול לאלקות גם באומות וכמ"ש ונהרו⁴⁴ אליו כל הגוים בבחי' ביטול פנימי ועצמי יותר מבימי שלמה המלך ע"ה שגם שאז ג"כ הי' ביטול באומות וכמ"ש ובאו⁴⁵ כל הגוים לשמוע חכמת שלמה שהוא בחי' חכמה האלקית לא הי' הביטול בפנימיות כי אם בחיצונית אבל לעתיד לבוא יהי' גלוי אלקות למטה ולמעלה בהשוואה ממש וגם בע' שרים ולא יהי' רע כלל.

וזהו שלום שלום לרחוק ולקרוב, לרחוק שנעשה קרוב, כי רחוק הוא בחי' עצמות אא"ס אחדות הפשוטה דלאו⁴⁶ מכל אלין מדות ואף שבאצי' ג"כ איהו⁴⁷ וחיהי' חד עם כל זה הוא בחי' ע"ס חכים⁴⁸ ומבין אבל עצמות א"ס פשוט בתכלית וכדי שיהיו ממנו ע"ס דאצי' הוא ברחוק הערך מאד שהוא מ"ש⁴⁹ ישת חשך סתרו בחי' צמצום ומקום פנוי וקרוב הוא השתלשלות ב"ע מע"ס דאצילות וכו', אך כשהרחוק נעשה קרוב שהוא בחי' גילוי עצמות א"ס שאז קרוב ורחוק אחד ממש כי הרי בעצמות א"ס מעלה ומטה שוין, כי בבחי' א"ס השייך להשתלשלות שנקרא יחיד⁵⁰ חי העולמים שייך מעלה ומטה רק שהוא למעלה עד אין קץ ולמטה עד אין תכלית, אבל בעצמות א"ס שמרומם לבדו שוה מעלה ומטה, וזהו שלום שלום ב' מיני שלום וכמ"ש אוי⁵¹ יחזיק במעוזי יעשה שלום לי שלום יעשה לי ודרז"ל בפמליא של מעלה ובפמליא של מטה, שלום בפמליא של מעלה הוא יחודא עילאה, יחוד הנאצלים במאציל, ופמליא של מטה הוא יחודא תתאה וכו', אך כעת נחלקים לב' שלום אבל לע"ל שיהי' הגילוי מבחי' עצמות א"ס יהי' שוה יחודא עילאה ויחודא תתאה, וב' השלומות שווים ממש. וזהו שלום שלום לרחוק ולקרוב לרחוק שנעשה קרוב כשהרחוק היינו עצמות א"ס יהי' בבחי' קרוב וכנ"ל.

(49) ישת חושך סתרו: תהלים יח, יב.

(50) יחיד חי העולמים: נוסח תפילת שחרית

(ברוך שאמר). וראה תו"א מקץ לב, ג. מ, ג.

ובכ"מ.

(51) או יחזיק במעוזי . . . ודרז"ל: ישעי' כז,

ה. סנהדרין צט, ב. וראה גם מאמרי אדה"ז על

מארז"ל ע' תא (ושם ג"כ ע"פ שלום שלום

לרחוק ולקרוב).

(42) מלך במשפט: משלי כט, ד.

(43) והיו מלכים אומניך: ישעי' מט, כג.

(44) ונהרו אליו כל הגוים: ישעי' ב, ב.

(45) ובאו כל הגוים: ע"פ מלכים-א ה, יד. י.

כד.

(46) דלאו מכל אלין: תקוני זהר בהקדמה

(יז, ב).

(47) איהו וחיהי' חד: תקו"ז שם (ג, ב).

(48) חכים ומבין: תקו"ז שם (יז, ב).

וזָהָר למרב"ה המשרה במ"ם סתומה דקאי על לעתיד שמ"ם סתומה הוא בחי' סתימות והעלם עצמותו הפשוט בתכלית שאינו בערך פתיחה וגילוי אז גם המשרה שהוא בחי' שרים העליונים שבבחי' חיצוניות גם בהם יהי' הביטול בפנימיות לאלקות וכמ"ש והיו מלכים אומניך וכו' ולשלום אין קץ שאז יהי' הגילוי מבחי' פנימי' ועצמות ושווים לבחי' פנימיות וחיצוניות ולא יהי' בחי' חיצוניות כלל, כי זהו כלל גדול שאין חיצוניות כי אם כאשר הפנימיות אינו מתגלה כל כך אבל כשמתגלה בחי' הפנימיות כמו שהוא בעצמותו לא יש מקום לבחי' חיצוניות כלל, וה"ז כמשל החלאת שעיקרה הוא תערובות אש זרה וחמימות יתירה מבחוץ וענין הרפואה הוא לחזק הפנימיות שתעמוד על עמדה ואז ממילא יפרד החיצוניות והפסולת דאש זר וכו', וכמו כן בהגלות נגלות אור אלקי מבחי' פנימיות ועצמות שהוא ענין מ"ם סתומה ממילא לא יהי' בחי' חיצוניות כלל ויהי' גלוי אלקות בכל הע' שרים וכו' כי בהתחזק הפנימיות החיצוניות נופל מאליו וכו' וד"ל.

וזָהָר דרש⁵² ה' בהמצאו קראוהו בהיותו קרוב ודרז"ל אלו עשרת ימי תשובה שבין ר"ה ליו"כ שאז בחי' אור אלקי מתקרב למטה ואז כולם מתעוררים בתשובה, וידוע שאין ההתעוררות מצד עצמם שחפצים לדבק בה' וכו' רק⁵³ מצד קרוב המאור שהוא בחי' מהות אלקות בחי' פנימיות למטה ממילא תומשך הנפש בבחי' ביטול ואי אפשר לה להיות בבחי' פירוד כלל וכדוגמת קרוב השלהבת אל הניצוץ שנדבק ונמשך הנצוץ אל השלהבת, והוא מחמת כלל הנ"ל שבהאיר אור הפנימי ביותר יפול כל בחי' חיצוניות, וזהו למרבה המשרה במ"ם סתומה וקאי על לעתיד לבוא שאז יתגלה בחי' פנימיות ועצמות אא"ס אז גם במשרה שהוא בחי' חיצוניות ממשלה ושליטה וכו' יהי' ביטול פנימי ועצמי. וזהו ג"כ ענין שלום שלום לרחוק ולקרוב לרחוק שנעשה קרוב והיינו לעתיד לבוא שיתגלה בחי' רחוק שהוא עצמות א"ס הפשוט בבחי' קרוב או יתאחדו ב' השלומות דפנימיות יסוד וחיצוניות יסוד כאחד אחרי שלא יהי' כלל בחי' חיצוניות ויהיו ב' השלומות דפמליא שלמעלה ושלמטה כאחד שווים.

ורפאתיו, והיינו שעיקר הסיבה שיהי' הגילוי מבחי' א"ס הפשוט הוא ע"י ורפאתיו שהוא בחי' תשובה שנק' רפואה וכמארז"ל גדולה⁵⁴ תשובה שמביאה רפואה לעולם, וכמאמר הזהר⁵⁵ עתיד משיח לאתבא צדיקיא בתיובתא,

אדהאמ"צ ח"ב ע' תקכד. מ"מ בסה"מ תרס"ו (הוצאה חדשה) ע' לו. וע"ש ע' פח, תקכח, תשלה.

54 גדולה תשובה: יומא פו, א.

55 הזהר עתיד משיח: ראה זח"ג קנג, ב. ראה בארוכה במאמרי אדה"ז תקס"ב ח"ב ע' תקלד, תקמב. מאמרי אדהאמ"צ קונטרסים ע'

52 דרשו ה' בהמצאו . . ודרז"ל: ע"פ ישעי' נה, ו. ר"ה יח, א. וראה ג"כ בענין זה (ע"פ שלום שלום לרחוק ולקרוב) במאמרי אדהאמ"צ דברים ח"ד ע' א'שפ.

53 רק מצד קרוב המאור: ראה בארוכה דרך חיים לאדהאמ"צ יג, ד. (ובציונים אשר בסוף הספר שם (קנג, א). ובמ"מ בס' מאמרי

ולכאורה אין לזה הבנה מה צריכים הצדיקים לבחי' התשובה, אך הענין כנ"ל שעיקר בחי' הצדיק הוא המשכות גילוי אלקות בתורה ועבודה במוח ולב בבחי' גלוי ופתיחה וכענין פיה פתחה בחכמה שזהו רק מבחי' אא"ס היורד למטה עד אין תכלית, אבל שיהי' בחי' גילוי עצמות א"ס הפשוט כמו שהוא בעצמותו הוא ע"י בחי' בעלי תשובה שהם בבחי' עליות הנפש ג"כ לצאת מגדר השגה במוח ולב כי אם בבחי' כח הנפש למעלה והוא בחי' כלי למהות עצמות אא"ס הפשוט כמו שהוא, וזהו ורפאתיו ע"י בעלי תשובה שנק' רפואה וכנ"ל, ועי"ז נעשה קרוב ורחוק א', וכנ"ל באריכות וד"ל.

לעילוי נשמת

הרה"ג הרה"ח ר' שניאור זלמן ע"ה

בן הרה"ח ר' נתן ע"ה

גורארי'

נפטר ביום הש"ק א' דראש השנה ה'תשס"ד

ת. נ. צ. ב. ה.

נדפס על ידי ולזכות משפחתו שיחיו